

N:o 171.

Af Herr J. Sjöberg: Angående anslag för uppsättande af ett kungörelseblad under benämning: "Sveriges allmänna tidningar" m. m.

Uti den underdåniga skrifvelse af den 28 Oktober 1850' hvarmed lagberedningen, efter avslutandet af sitt arbete, öfverlemnade förslag till handelsbalk och utsökningsbalk m. m., yttrades, bland annat, följande:

"Under fortgången af det arbete, beredningen nu fullbordat, har den fråga ofta förekommit, huruvida för de talrika fall, då efter lagförslagen, likasom efter åtskilliga redan gällande lagar och författningar, stämningar, andra kallelser eller underrättelser af hvarjehanda slag skola meddelas allmänheten genom tidningar, det sätt, som dertill för närvarande begagnas, må antagas vara för ändamålet verkligen tillfyllestgörande. En tidning, som skall köpas, kan omöjligen här i landet blifva så spridd, att den läses af mer än en ganska ringa del af landets befolkning. Hvad den innehåller får således icke, med något sken af sanning, sägas hafva kommit till den stora allmänhetens kännedom. Ej heller synes det vara med rättvisa väl förenligt, att den, åt hvilken en stämning, en kallelse eller en annan underrättelse af ifrågavarande slag meddelas, skall derföre vidkännas någon utgift, vare sig större eller mindre. Kostnaden bör falla den till last, som låter ett sådant meddelande utgå, icke den, till hvilken det utgår, emedan det är den förre allena, som njuter förmånen deraf, att han ej behöfver, med större omgång och på ett vida mer betungande sätt, för meddelandet söka den sednare. Af allt detta är det, efter beredningens tanke, en följd, att de ofta nämnda meddelanden, på hvilkas iakttagande ganska många människors hela välfärd ej sällan beror, böra införas i något kungörelseblad, som sprides lika vidsträckt med det, hvarigenom lagar och författningar promulgeras, och som lika med detta, *kostnadsfritt* utdelas till hvarje församling och till offentliga myndigheter, för att öfverallt i riket vara till-

gänsligt för en hvar, som deraf vill hemta någon upplysning. Ett sådant blad, af den vidd för hvarje gång det utgifves, att alla till tryckningsdagen inkomna meddelanden deri få sitt tillbörliga rum, kan med skäl förtjena den i lagstil vedertagna benämningen af *allmänna tidningar*, emedan allmänhetens rätt och säkerhet, så vidt möjligt är, derigenom vårdas; och beredningen har funnit denna sak vara af så stor vikt, att den trott sig ej böra helt och hållet afsluta sitt arbete, utan att derå fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet."

Då, något mer än femton år efter denna skrifvelses aflåtande, fråga uppstod hos regeringen om en i viss mån förändrad anordning af Post- och inrikes tidningar och om kostnadsfri utdelning af detta tidningsblad till alla kommuner i riket, på sätt inhemtas af det inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet den 13 Februari 1866 hållna protokoll i ämnet, anförde då varande Justitie-statsministern: att lagberedningens berörda framställning hade under den tid, som efter densamma förflutit, icke förlorat något af sin giltighet, men att det, icke blott med afseende på legala tillkännagifvanden, hvilka oftast blott berörde enskilda angelägenheter, vore af vikt, att den officiella tidningens innehåll komme till allmänhetens kännedom i en utsträckning, som efter erfarenheten i vårt land, likasom i andra länder, icke kunde för en officiel tidning påräknas, med mindre än att den till en del kostnadsfritt utlemnades; att för en oafbruten vaxelverkan emellan regering och folk vore ett oeftergifligt vilkor, att icke blott folket egde tillfälle att taga kännedom af de redogörelser för allmänna ärenden, som borde intagas i en officiel tidning eller åtfölja densamma såsom bilagor, utan ock att regeringen egde en organ, hvarigenom den kunde för den stora allmänheten och icke blott för ett fåtal prenumeranter å en tidning meddela de upplysningar, som ansåges behöfliga för att förklara regeringens åtgärder och utveckla grunderna för hennes beslut; samt att den officiella tidningens spridande till alla delar af landet och tillgänglighet för alla blefve af allt större vikt i samma mån, som till följd af en stigande bildning eller ock förändrad lagstiftning, allt flere medborgare funne sig manade att med uppmärksamhet följa de allmänna ärendena. På dessa och öfriga i det åberopade statsråds-protokollet vidare utvecklade skäl, och ehuru hinder mötte att då framlägga förslag till ett fullständigt ordnande af en officiel tidning på ofvan antydda sätt, men i ändamål att genom öfverenskommelse med utgifvaren af Post- och inrikes tidningar tills vidare, så vidt ske kunde, bereda de fördelar, som med en officiel tidning skulle afses, fann Kongl. Maj:t godt att uti proposition af ofvannämnda dag, eller den 13 Februari 1866, föreslå Rikets då församlade Ständer, att för år 1867 till Kongl. Maj:ts disposition ställa ett extra anslag af 38,000 riksdaler och medgifva, att Post- och inrikes tidningar, med fortfarande portofrihet, måtte befrias från den till 7,000 riksdaler beräknade stämpel-

afgiften; allt med vilkor att ett exemplar af nämnda tidning för hvarje kommun i riket tillhandahölles ordföranden i kommunalstämman å det postkontor, han uppgåfve, utan annan afgift än vanligt postförvaltarearvode, samt att tidningen, utan förhöjning af prenumerationspriset för allmänheten, utkomme med en tillökning af det då varande formatet, motsvarande minst en spalt.

Denna proposition tillstyrktes af Stats-Utskottet vid nyss nämnda riksdag i det hufvudsakliga och med den förändring endast, att Utskottet, hvilket det föreföll mindre lämpligt att för den officiela tidningen stadga något undantag från den allmänna föreskriften, att tidningar skola, för att med allmänna posten försändas, vara med behörig stämpel försedda, ansåg anslaget böra bestämmas till den summa af 45,000 riksdaler, som, derest tidningen fortfarande vore underkastad stämpelafgift, beräknats vara för ändamålet erforderlig; hvaremot, i afseende på omfattningen af de tidningens utgifvare åliggande skyldigheter, Utskottet ifrågasatte någon utsträckning, enär det syntes Utskottet, att lika viktigt som det för regeringen kunde vara att ega en organ inom tidningspressen, lika viktigt vore det att representationens förhandlingar blefve inom landet kända genom fullt tillförlitliga, om än kortfattade redogörelser, och Utskottet hemställde derföre, att utgifvaren af Post- och inrikes tidningar måtte erhålla förpligtande att i sådant hänseende den blifvande Riksdagen tillhandagå.

Merberörda Kongl. proposition vann dock icke bifall af Rikets Ständer, hvilka uti skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 19 Juni 1866 anmälde, att de, vid pröfning af den nådiga framställningen, ansett sig ega giltig anledning betvifla, att de åsyftade ändamålen skulle genom den föreslagna åtgärden vinnas i någon mån, som motsvarade dertill erforderliga kostnader. Uti skrifvelsen anföres vidare, att ordföranden i kommunalstämman icke kunde förpligtas att i sitt hem hålla tidningen tillgänglig för dem, som önskade taga kännedom af densammas innehåll, och att, äfven om lämplig plats för läsningen blefve beredd, derigenom endast de närmast boende torde komma i tillfälle att af den erbjudna förmånen sig begagna; samt att det jemväl syntes överkställbart att åstadkomma en allmän cirkulation af tidningen mellan kommunens medlemmar, samt att, hvad särskildt anginge det åberopade behofvet för regeringen att ega en organ inom tidningspressen, regeringen redan vore i tillfälle att genom Post- och inrikes tidningar meddela allmänheten erforderliga upplysningar, och att ett vidare deltagande å regeringens vägnar i den offentliga diskussionen öfver politiska och administrativa frågor syntes hvarken vara af behofvet påkalladt eller kunna leda till åsyftad följd.

I sammanhang med det nu anförda torde här böra anmärkas, att, enligt hvad ofvan åberopade statsrådsprotokoll innehåller, genom ett Kongl. bref den 22 December 1791 tillkännagifvits, att Kongl. Maj:t behagat tillägga

Svenska akademien rättigheten att utgifva Post- och inrikes tidningar, hvarjemte förklarats, att som kungörelser eller de så kallade notifikationer icke ansåges medföra laglig verkan, så framt de ej intoges i dessa tidningar, men akademien icke kunde förbindas att med sin bekostnad derom besörja, så borde vederbörande, hvilka icke redan genom någon särskild Kongl. resolution derifrån vore frikallade, enär kungörelserna insändes, tillika därför erlägga betalning enligt den taxa akademien allmänheten i tidningarne meddelade; att, sedan Svenska akademien erhållit Kongl. Maj:ts tillstånd att på arrende upplåta utgifvandet af nämnda tidning, hvilken någon tid varit sålunda upplåten till Hofkanslers-embetet och derunder utkommit under titel af "Stats-tidningen", hade, vid återupptagandet af tidningens ursprungliga benämning, förmedelst Kongl. kungörelsen den 19 December 1844 upplifvats föreskriften, att de legala kungörelser, hvilka, enligt lag eller särskilda föreskrifter, borde genom allmän tidning offentliggöras, skulle införas i Post- och inrikes tidningar; att denna tidning sedermera oafbrutet utgifvits af enskild person på grund af kontrakt med Svenska akademien och mot erläggande till akademien af ett arrendebelopp, utgörande intill år 1859 fem tusen tvåhundra R:dr banko årligen och sedermera 5,000 R:dr banko eller 7,500 R:dr riksmünt; att genom särskildt kontrakt med utgifvaren af Post- och inrikes tidningar, hvilket på nådig befallning blifvit den 19 April 1856 af då varande kabinetts-sekreteraren upprättadt och sedermera förnyats, Kongl. Maj:t emot vissa tidningsutgifvaren beviljade förmåner och deribland den, att äfven andra officiella tillkännagifvanden än de, som kunde hänföras till legala kungörelser, skulle i främsta rummet lemnas till införande i Post- och inrikes tidningar, förbehållit regeringen rättighet att få i tidningen införa jemväl andra meddelanden, som funnes vara af beskaffenhet att böra komma till allmänhetens kännedom; samt att härförutan, och på det ej mindre tidningen måtte komma att för dylika meddelanden erhålla erforderligt utrymme än ock densamma skulle hållas allmänheten för billigt pris till handa, blifvit, på Kongl. Maj:ts befallning den 16 December 1859, träffadt det aftal, att tidningens förut varande format skulle ökas med minst sexton procent, men prenumerationspriset för helt år ändock nedsättas från 16 till 12 R:dr emot en ersättning till utgifvaren af 10,000 R:dr R:mt årligen, hvilket belopp för hvarje år blifvit fördeladt att utgå af de särskilda hufvudtitlarnes extra utgiftsmedel.

Efter de upplysningar, jag erhållit, hafva nyss berörda aftal år efter år blifvit förnyade och äro äfven för innevarande år gällande; hvaremot det, enligt hvad återopade Kongl. bref den 22 December 1791 innehåller, Svenska akademien tillagda privilegium eller rättigheten att utgifva Post- och inrikes tidningar, deruti kungörelser eller notifikationer för att vara gällande skulle intagas, icke vidare torde ega kraft, enär omförmälda privilegium, så

vidt jag kunnat inhemta, icke blifvit af Kongl. Maj:t förnyadt i enlighet med stadgandet uti § 1 mom. 3 af tryckfrihetsförordningen. Men äfven med antagande att meranämnda privilegium fortfarande vore gällande, synes denna omständighet icke böra utgöra något hinder mot en förändring af det officiela tidningsbladet. Det lärer väl under sådan förutsättning vara lämpligare, att Svenska akademien afstår från privilegiet och i ersättning derfor anvisas på riksstaten ett anslag motsvarande det belopp, hvilket utgifvaren af tidningen under en följd af år såsom arrende för tidningen erlagt, än att samma belopp på en omväg kommer akademien till godo; och detta så mycket hellre som derigenom kunde undanrödjas den oegentlighet, hvilken ligger deruti, att för ett företag af stadigvarande beskaffenhet anordnas af de särskilda hufvudtitlarnes extra utgiftsmedel ett visst belopp, som sålunda får egenskapen af ständigt anslag, till bestridande hvaraf nyssnämnda medel väl icke i någon mån kunna sägas vara afsedda.

Det är likväl icke på den nyssnämnda omständigheten, jag genom denna motion anser mig böra fästa Riksdagens uppmärksamhet. Då vid nästlidna riksdag i anledning af en inom Andra Kammaren väckt motion frågan om lämpligheten af det, enligt hvad ofvan är omförmäldt, Post- och inrikes tidningar beviljade understöd kom under öfverläggning i nämnda kammare, hade jag tillfälle att framställa några anmärkningar mot det sätt, hvarpå den så kallade officiela tidningens uppgift löses. Det torde icke kunna förnekas, att denna uppgift aldrig blifvit klart fattad, och att tidningen i följd deraf i mer än ett hänseende förfelat sin bestämmelse. Hvad som i fråga derom företrädesvis torde kunna anmärkas, är tidningens dubbla egenskap af officiel och icke-officiel, hvilket måste sätta tidningen i en skef ställning å ena sidan till den höga myndighet, af hvilken hennes existens i så väsendtlig mån är beroende, eller regeringen, och å andra sidan till allmänheten, hvilkens deltagande icke heller kan vara tidningen likgiltigt. Af denna tidningens dubbla egenskap följer vidare, att hon för sin icke-officiela afdelning måste uppträda i täflan med andra tidningar för att göra sitt innehåll så omvexlande som möjligt, och detta bemödande måste åter i större eller mindre mån misslyckas just på grund af tidningens ställning i förhållande till regeringen. Det lärer således knappt kunna vara något tvifvel underkastadt, att det, efter hvad erfarenheten äfven visat, fruktlösa försöket att sätta tidningen i stånd att motsvara ganska olikartade samt mot hvarandra till och med stridande anspråk och fordringar måste öfvergifvas, och att, såsom slutföljd häraf, tidningen bör för framtiden tilläggas en uteslutande officiel egenskap, eller med andra ord, att tidningens innehåll inskränkes till återgifvandet af officiela meddelanden, samt af legala kungörelser och tillkännagifvanden.

Den fråga, som, under förutsättning att i en sådan tidning måste intagas nyssberörda kungörelser och tillkännagifvanden, dernäst framställer sig till besvarande, är den om omfattningen af tidningens officiella innehåll i öfrigt, samt vidare om ett sådant tidningsblad bör i allmänna eller inskränkta mening kostnadsfritt utdelas. Af det föregående synes, hurusom lagberedningen uttalat den åsigt, att ett kungörelseblad, upptagande sådana stämningar, andra kallelser eller underrättelser af hvarjehanda slag, hvilka, enligt lag eller författning, skola meddelas genom tidningar, borde spridas lika vidsträckt med det, hvarigenom lagar och författningar promulgeras, äfvensom att regeringen, genom sin till sista ständsriksdagen aflåtna proposition i ämnet, fann sig åt lagberedningens berörda framställning böra gifva den utsträckning, ej mindre att folket skulle beredas tillfälle att taga kännedom af de redogörelser för allmänna ärenden, som borde intagas i en officiel tidning eller åtfölja densamma som bilagor, än ock att regeringen egde en organ, hvarigenom den kunde meddela allmänheten de upplysningar, som ansåges behöfliga för att förklara regeringens åtgärder eller utveckla grunderna för hennes beslut. De skäl, som föranledde Rikets Ständer att icke bifalla omnämnda Kongl. proposition, äro äfven redan anförda, och den, som önskar erhålla en närmare utredning af frågan i denna del, kan för sådant ändamål henta ganska värderika bidrag genom att taga kännedom af de hos Riksständerna i frågan hållna protokoll. Att ingå i någon, om än kortfattad redogörelse för dessa förhandlingar, torde så mycket mindre här vara på sin plats, som det icke lär kunna antagas, att den nu varande representationen skulle vara villigare än den afgångna, att genom ett betydligt statsanslag uppehålla ett tidningsföretag, som hade till hufvudsakligt ändamål att, under alla förhållanden samt sålunda oberoende af regeringens sammansättning och allmänna karakter, vara ett troget och i följd af de politiska vexlingarne tillika skiftande uttryck af hennes tänkesätt för dagen.

Jag föreställer mig, att de officiella meddelandena böra i landets offentliga tidningsblad införas i allmänhet lika vidsträckt, som de hittills intagits i Post- och inrikes tidningar. Den närmare anordningen i detta afseende måste naturligtvis tillhöra regeringen och bland hennes medlemmar företrädesvis Justitie-statsministern, som, såvidt jag har mig bekant, allt ifrån departementalstyrelsens införande utöfvat en viss tillsyn öfver tidningen. Visserligen vore det önskligt, att åt dessa meddelanden kunde gifvas den utsträckning, att tidningen blefve, så att säga, ett supplement till författningssamlingen och derigenom tillika en fortlöpande redogörelse för regeringens verksamhet inom lagstiftningens område; men då detta för närvarande icke torde låta sig göra af flere skäl och särdeles det, att utgifningen af författningssamlingen är temligen ofullständig, hvilket förhållande jag har för afsigt att i en annan motion söka framställa, lär väl lämpligast vara att tills

vidare inskränka tidningens officiella innehåll till det ofvan antydda. Med tillägg af ofta nämnda legala kungörelser och tillkännagifvanden skulle, om tidningens anordnande på nu angifna sätt bestämdes, ett sådant kungörelseblad upptaga högst hälften eller möjligen endast två femtedelar af det omfång, hvilket för nuvarande Post- och inrikes tidningar är behöfligt. Bladets format kunde då också lämpligen inskränkas till en större quart och sidornas antal vara beroende af det för dagen förefintliga behovet af utrymme.

Beträffande åter det af lagberedningen väckta förslag, att ett kungörelseblad af hufvudsakligen nu antydda beskaffenhet måtte kostnadsfritt utdelas till hvarje församling och till offentliga myndigheter, för att öfverallt i riket vara tillgängligt för en hvar, som deraf vill hemta någon upplysning, så måste jag erkänna, att jag är tveksam om lämpligheten af detta förslag, för så vidt detsamma afser tidningens kostnadsfria utdelning till församlingarne — och, på sätt i det föregående äfven är visadt, Kongl. Maj:ts redan åberopade proposition rönt icke heller i denna del något bifall af Rikets Ständer. Jag vågar därför antaga, att hvad lagberedningen förnämligast afsåg med sitt förslag om ett kungörelseblads kostnadsfria utdelning till hvarje församling, eller bladets allmänna spridning, icke heller nu skulle finnas kunna på detta sätt lämpligast beredas. Deremot synes mig detta onekligen ganska viktiga ändamål kunna ernås derigenom, att bladets prenumerationspris sättes så lågt som möjligt, t. ex. till högst fyra R:dr för år räknadt; och om bladets omfång inskränkes till det af mig här ofvan antydda, läser en sådan tidning, efter de upplysningar jag i detta afseende af sakkunnig person erhållit, ganska väl kunna åtnöjas med ett prenumerationspris till nämnda låga belopp, dervid jag dock förutsätter, att tidningens utgifvare undfar betalning för intagande i bladet äfven af sådana från statsdepartementen lemnade meddelanden, som nu lära kostnadsfritt införas i Post- och inrikes tidningar i ersättning för det detta tidningsblad beviljade understöd af allmänna medel.

Ehuru det med skäl torde kunna antagas, att ett tidningsblad af nu angifna omfång och beskaffenhet skall, såsom innehållande underrättelser af både allmänt och enskildt intresse, kunna uppehållas utan något understöd från statens sida, måste dock ett sådant antagande af erfarenheten bekräftas; och jag anser mig därför böra föreslå, att för utgifvandet af det nu ifrågavarande kungörelsebladet, som lämpligen torde kunna benämnas "Sveriges allmänna tidningar", måtte åtminstone för näst instundande statsregleringsperiod anvisas ett belopp af högst 2,000 R:dr R:mt.

På grund af hvad jag nu anfört, får jag vördsamt hemställa:

att Riksdagen måtte för år 1872 till Kongl. Maj:ts disposition ställa ett extra anslag af 2,000 R:dr för uppsät-

tandet af ett kungörelseblad under benämning "Sveriges allmänna tidningar";
 och, derest denna framställning bifalles,
 att Riksdagen, vid anmälan af detta beslut, måtte an-
 hålla, att Kongl. Maj:t, med upphäfvande af Kongl. kun-
 görelsen den 19 December 1844, täcktes förordna, att de
 kungörelser eller underrättelser, hvilka, enligt lag eller
 särskilda föreskrifter, böra genom allmän tidning öffent-
 liggöras, skola från och med början af år 1872 uti före-
 nämnda kungörelseblad införas.

Slutligen utbeder jag mig, att denna motion måtte till Stats-utskottet remitteras.

Stockholm den 28 Januari 1871.

J. Sjöberg.

N:o 172.

Af Herr J. Sjöberg: Angående vidtagande af åtgärd för att åstadkomma större fullständighet af "Svensk författningssamling" och om anslag för detta ändamål.

För en hvar, som för vårdandet af allmänna eller enskilda angelägenheter haft behof af att, vid förekommande tillfällen, i Svensk författningssamling hemta någon upplysning, torde det vara en känd sak att denna samling är ganska ofullständig. Denna ofullständighet härrör likväl icke af saken utan af föreskrifter till bestämmande af hvad författningssamlingen bör innehålla för att densamma må kunna motsvara sitt ändamål, utan af åsidosättandet af de i detta afseende meddelade stadganden, hvilket förhållande under en mycket lång följd af år egt rum. Vid 1823 års riksdag anmärkte Rikets Ständer, på sätt inhemtas af deras till Kongl. Maj:t afåtna skrifvelse